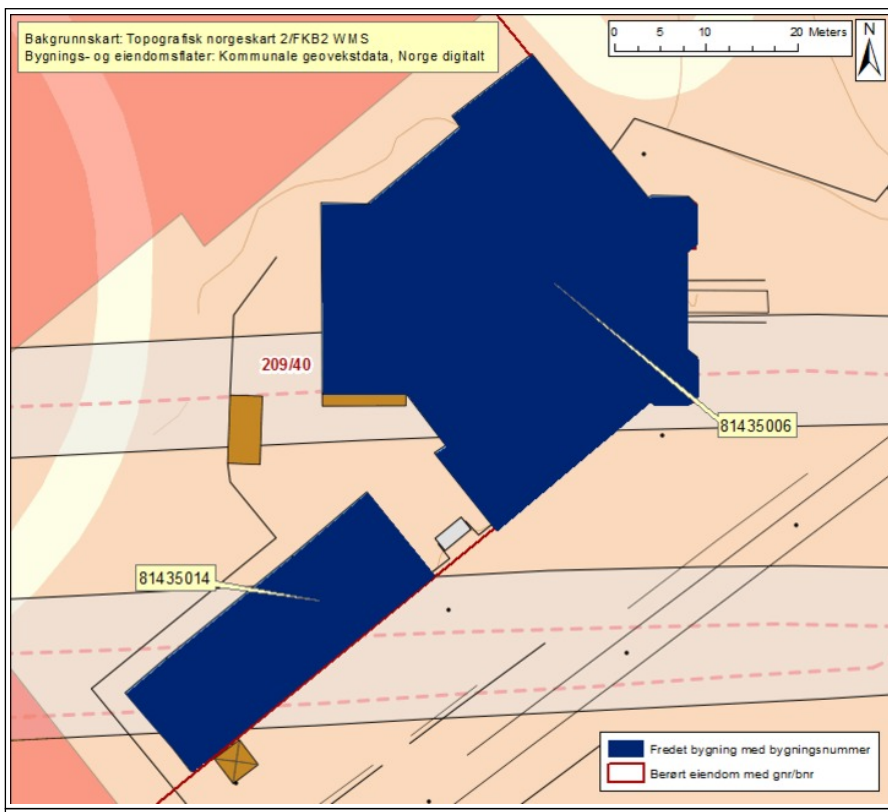

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Oslo
Kommune:	301/Oslo kommune
Opprinnelig funksjon:	Jernbanestasjon
Nåværende funksjon:	Nobels Fredssenter (hovedbygning)
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	4

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Bygnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
1396	VESTBANEN, HOVEDBYGNINGEN	1872	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	81435006	209/40
10763	VESTBANEN, STASJONSMESTERBYGN.	1917	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	81435014	209/40

Vern kompleks

Formål:	Formålet med fredningen er å bevar Vestbanestasjonens hovedbygning og stasjonsmesterbygning som et arkitektonisk og kulturhistorisk verdifullt bygningsmiljø.
Begrunnelse:	Vestbanen representerer en type offentlig monumentalbygg som formidlet nye hovedretninger i arkitekturutviklingen i Europa og ble retningsgivende for den generelle byggeskikkutviklingen også utover landet. Vestbanen har stor symbolverdi. Det er et anlegg som, gjennom sin sentrale funksjon, vært Oslos "byport" mot vest og utgjorde sammen med Østbanen et viktig og definerende element i 1800-tallets Christiania.
Omfang:	Vestbanen med hovedbygning og stasjonsmesterbygning (omtales i fredningsvedtaket fra 24.6.1994 som Lokalstasjonsbygning). For Stasjonsmesterbygningen gjelder fredningen kun eksteriøret. Fredningen omfatter bygningene som nevnt ovenfor. Fredningen skal sikre enkeltbygninger, bygningenes innbyrdes sammenheng, utomhus, samt kulturhistoriske verdier knyttet til anlegget som helhet.

Beskrivelse kulturmiljø

Vestbanen ble oppført som endestasjonen for Christiania-Drammensbanen, som åpnet 1872. Stasjonsbygningene ligger ved Rådhusplassen, nær fjorden og Aker brygge.

Eiendomshistorikk

Vestbanen ble oppført som endestasjonen for Christiania-Drammensbanen som åpnet i 1872 og i 1881/1882 ble forlenget med Vestfoldbanen, senere også med Sørlandsbanen som ble åpnet etappevis til Kristiansand i 1938 og til Stavanger 1944. Ny bygning for stasjonsmester og for lokaltrafikken til Bærum og Asker ble oppført syd for den gamle hovedbygningen i perioden 1916-1920. Jernbanedriften på Vestbanestasjonen opphørte 1989.

Eiendommen ble overført fra NSB til Statens Bygge- og Eiendomsdirektorat 01.01.1990. Perronger og sporanlegg fjernet, og arealet opparbeidet til parkeringsplass i 1990. Beplantning utført i 1991. Hovedbygningen og Stasjonsmesterboligen ble fredet 24. juni 1994 etter Lov om kulturminner § 15.

Hovedbygningen ble tatt i bruk som Nobels Fredssenter i henhold til Stortingets anmodningsvedtak ved behandling av Stortingsmelding 22 (1999-2000). Senteret ble åpnet av Kong Harald 11. juni 2005. Åpningen inngikk i det offisielle programmet for hundreårsmarkeringen av unionsoppløsningen mellom Sverige og Norge.

Nobels Fredssenter mottar tilskudd fra Kulturdepartementet. Nobels Fredssenters styre oppnevnes av Nobelstiftelsen etter forslag fra Den Norske Nobelkomité. Senterets formål er å spre kunnskap om fredsprisvinnerne og deres arbeid, om Alfred Nobel, å bidra til refleksjon og debatt om temaer knyttet til krig, fred og konfliktløsning.

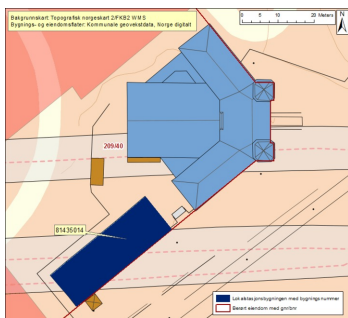
Bygging av nytt Nasjonalmuseum på tomten bak Hoved- og Stasjonsmesterbygningen ble igangsatt 2014 og er forventet ferdigstilt i 2020.

I stasjonsmesterbygningen har det vært bl.a. restaurantdrift. Utenriksdepartementet/NORAD var i en periode leietaker, men leieforholdet ble avsluttet i 2014. Nasjonalmuseet har overtatt leien av bygningen og holder åpent et informasjonssenter i forbindelse med byggingen av det nye Nasjonalmuseet.

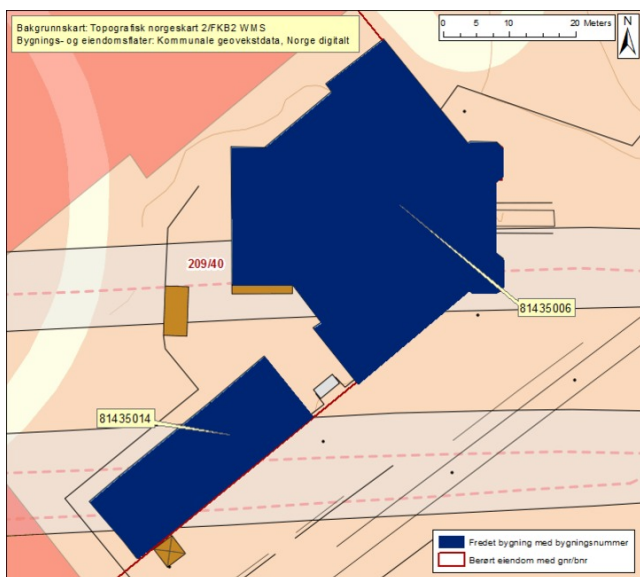
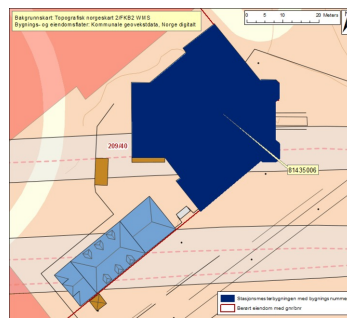
Kilder:
 Fredningsdokument fra RA 24.06.1994 og Grunnlagsmateriale for fredning, Byantikvaren 1992. (Statsbyggs saksnr 200402546-17).
 Perler på et spor. En reise i jernbanens kulturminner. NSB/Jernbaneverket 1997. (Bilde av Oslo Vestbanestasjon side 4).
 Neste stasjon. En guide til jernbanens arkitekturhistorie. E Hartmann, Ø Mangset, Ø Reisegg. NSB 1997.
 SBEDs ferdigmelding nr 400/1992 - Istandsetting og ombygging til Norges informasjonssenter.
 Statsbyggs ferdigmelding nr 641/2005 - Nobels fredssenter.
 Nobels Fredssenter (www.nobelpeacecenter.org)

Verneverdige bygg

Byggnr: 10763
 GAB nr: 81435014
 Navn: VESTBANEN,
 STASJONSMESTERBYG
 N.
 Oppført: 1917

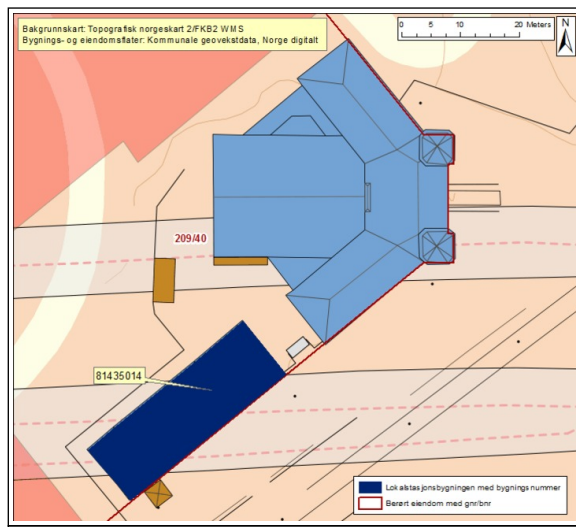

Byggnr: 1396
 GAB nr: 81435006
 Navn: VESTBANEN,
 HOVEDBYGNINGEN
 Oppført: 1872

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81435014
Gnr/bnr:	209/40
Oppført:	- 1917
Byggherre:	Staten v/ NSB
Arkitekt:	Ivar Næss
Opprinnelig funksjon:	Ferdsel/samferdsel
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Stasjonsbygning
Regulering:	Regulert: Eiendommen er regulert til bevaring kulturmiljø i reguleringsplan S-4694, vedtatt 30.01.2013.
Vernestatus:	Vedtaksfredet etter kulturminneloven §15 24.6.1994 Regulert til Specialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Byantikvarens Gul liste

Sammendrag bygningsbeskrivelse

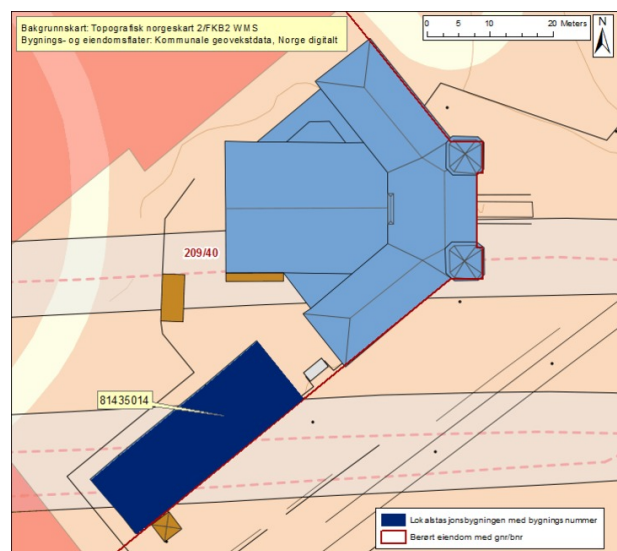
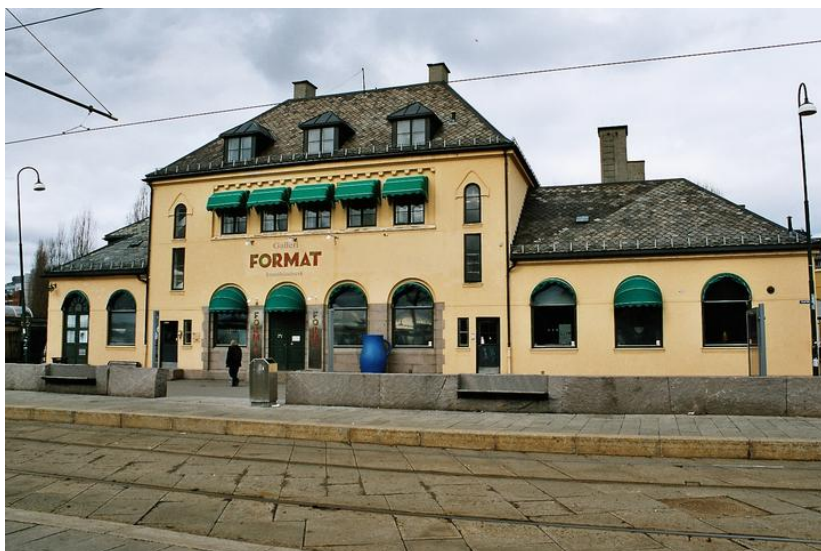
Bygningen ble oppført ca 1917 som kombinert lokalstasjonsbygning og stasjonsmesterbolig, etter tegninger av arkitekt Ivar Næss. Lokalstasjonsbygningen er en sidebygning med barokk oppbygning. Rundbue-motivet fra midtbygningen er gjentatt her. For nærmere beskrivelse, se fredningsdokumentene (RAs saksnr 93/3194-7, SBs saksnr 200402546-17).

I bygningens 1. etasje var det godsekspedisjon, ventehall med billettsalg for lokaltrafikk på Drammensbanen og offentlige toaletter. I 2. etasje var det bolig for stasjonsmesteren med rom for tjenestepike, bryggerhus med rulle og loft.

Bygningen er tilpasset G. A. Bulls bygning på en vellykket måte, men er ellers typisk for det arkitektoniske uttrykket rundt 1. verdenskrig.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare lokalstasjonsbygningen som et arkitektonisk og kulturhistorisk viktig bygg. Bygningen bevares som representativt bygg fra første del av vårt århundre som også utmerker seg ved den vellykkede tilpasningen til hovedbygningen.
Begrunnelse:	Lokalstasjonsbygningen utgjør en vellykket addisjon til hovedbygningen og er typisk for det arkitektoniske uttrykket rundt 1. verdenskrig. Hovedtrekk ved denne arkitekturen er den bevisste bruken av 1700-tallets arkitektoniske former og detaljer. Især er bruken av rundbue-motivet på vinduer og dører i 1. etasje samt pussbruk og fargesetting utgjør fellestrekk og slektskap med hovedbygningen.
Omfang:	Fredningen omfatter lokalstasjonsbygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

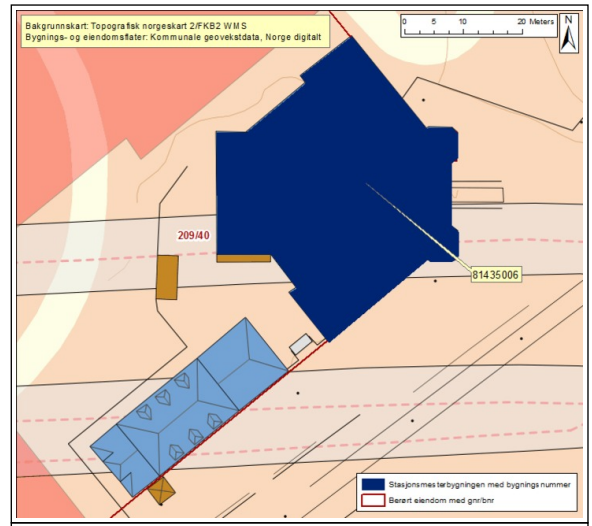
Bygningens fasade mot Rådhusplassen, 2004. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 1396 VESTBANEN, HOVEDBYGNINGEN

Kompleks 515 VESTBANEN

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81435006
Gnr/bnr:	209/40
Oppført:	- 1872
Byggherre:	Staten v/ NSB
Arkitekt:	Georg A. Bull
Opprinnelig funksjon:	Ferdse/samferdsel
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Stasjonsbygning
Regulering:	Regulert: Eiendommen er regulert til bevaring kulturmiljø i reguleringsplan S-4694, vedtatt 30.01.2013.
Vernestatus:	Vedtaksfredet etter kulturminneloven §15 24.6.1994 Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Byantikvarens Gul liste

Sammendrag bygningbeskrivelse

Stasjonsbygning med frontfasade med to tårn og tilnærmet symmetriske sidefløyer. Fronten danner en monumental portal mellom byrommet i øst og det tidligere sporområdet i vest. Tidstypisk rundbuestil preget av italiensk nyrenessanse i volumbehandlingen og med nyromanske detaljer. For nærmere beskrivelse, se fredningsdokumentene (RAs saksnr 93/3194-7, SBs saksnr 200402546-17).

Siden fredningen i 1994 er endringer gjennomført etter godkjenning av Riksantikvaren. Dokumentasjon fra denne saksbehandlingen kan belyse hvilke endringer og tilføyelser som ikke er del av den opprinnelige fredningen.

Bygningshistorikk

1870	1872	Bygningen sto ferdig til åpningen av Christiania - Drammenbanen 7. oktober 1872.
1920		I følge SBs ferdigmelding 641/2005 er toghallen oppført i 1920. Mellom stasjonsbygningens sidefløyer og toghallen er det to kileformede mellomrom. Det er uvisst når bygningsvolumene i disse mellomrommene er oppført. Se endringshistorikk for 2005.
1952	1954	Bygningen ombygges innvendig med blant annet ny ventehall.
1989	2001	Jernbanedriften opphørte i 1989 og bygningen ble tatt i bruk som Norges Informasjonssenter. Senteret presenterte Norge, Oslo og OL i Lillehammer 1994. Bygningen ble i en periode frem til 2001 brukt som Norges Internasjonale pressesenter, og det såkalte Sagarommet i 2. etasje benyttet av Utenriksdepartementet til pressekonferanser.
1990	1991	Bygningen pusses opp utvendig etter grunnlag utarbeidet av Arkitektfirmaet Narud-Stokke-Wiig. Endrede deler av fasadene ble tilbakeført til opprinnelig uttrykk med buevinduer. Ett vindu i hver sidefløy ble endret til døråpning som tilrettelegging for ny bruk. Fasader ble malt med opprinnelig farge i samråd med Riksantikvaren.
2001	2005	Ombygging ved Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor AS til bruk som Nobels Fredssenter. Mellom stasjonsbygningens sidefløyer og toghallen er det to kileformede mellomrom. Bygningsvolumene i disse mellomrommene er dels ombygd og dels utvidet til fredssenteret. Noen mindre, nyere tilbygg til toghallen ble revet.
	2005	Åpning av Nobels fredssenter 11. juni i forbindelse med 100-årsmarkeringen for unionsoppløsningen.

Vern

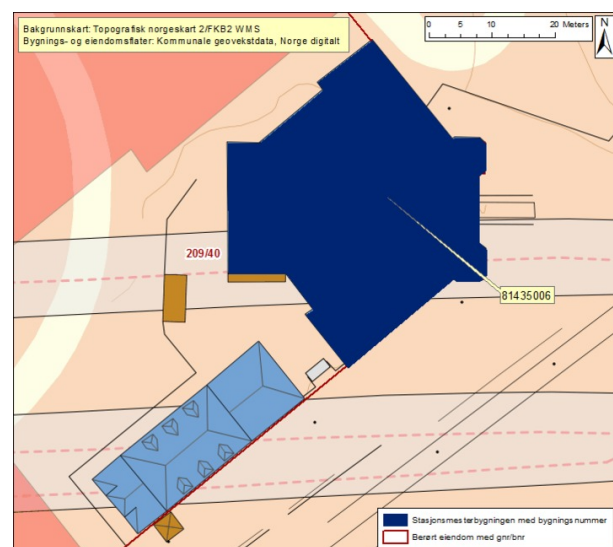
Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Vestbanestasjonens hovedbygning som en arkitektonisk og kulturhistorisk verdifull bygning.
Begrunnelse:	Hovedbygningen er et monumentalbygg som er viktig for dokumentasjonen og forståelsen av fremveksten og utvikling av norsk arkitektur i det 19. århundre. Det hadde ved sin funksjon og plassering stor stilpåvirkende og stildannende kraft. Denne typen offentlige monumentalbygg formidlet nettopp de nye hovedretninger i arkitekturutviklingen i Europa og ble retningsgivende for den generelle byggeskikkutviklingen også utover i landet. Bygningen er en av 36 monumentale stasjonsbygninger i mur som ble bygget i Norge mellom 1854 og 1913. Den fremstår i dag sammen med Østbanebygningen som en av de mest representative og best bevarte av disse bygningene.
Omfang:	Fredningen omfatter interiør og eksteriør. Fredningen av interiør omfatter hovedkonstruksjon, eksisterende deler av opprinnelig planløsning og alle opprinnelige bygningsdeler og detaljer. Fredning av interiør omfatter ikke endringer som er foretatt så som nyere skillevegger, bygningsdeler og detaljer.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 1396 VESTBANEN, HOVEDBYGNINGEN

Kompleks 515 VESTBANEN

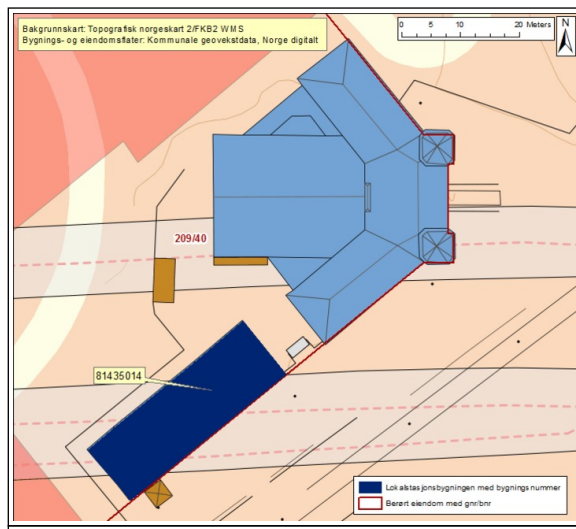

Fasade mot nord og øst. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81435014
Gnr/bnr:	209/40
Oppført:	- 1917
Byggherre:	Staten v/ NSB
Arkitekt:	Ivar Næss
Opprinnelig funksjon:	Ferdsel/samferdsel
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Stasjonsbygning
Regulering:	Regulert: Eiendommen er regulert til bevaring kulturmiljø i reguleringsplan S-4694, vedtatt 30.01.2013.
Vernestatus:	Vedtaksfredet etter kulturminneloven §15 24.6.1994 Regulert til Specialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Byantikvarens Gul liste

Sammendrag bygningsbeskrivelse

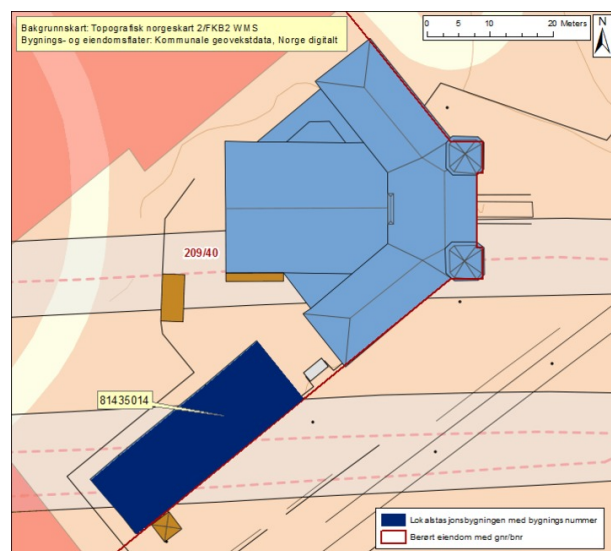
Bygningen ble oppført ca 1917 som kombinert lokalstasjonsbygning og stasjonsmesterbolig, etter tegninger av arkitekt Ivar Næss. Lokalstasjonsbygningen er en sidebygning med barokk oppbygning. Rundbuemotivert fra midtbygningen er gjentatt her. For nærmere beskrivelse, se fredningsdokumentene (RAs saksnr 93/3194-7, SBs saksnr 200402546-17).

I bygningens 1. etasje var det godsekspedisjon, ventehall med billettsalg for lokaltrafikk på Drammensbanen og offentlige toaletter. I 2. etasje var det bolig for stasjonsmesteren med rom for tjenestepike, bryggerhus med rulle og loft.

Bygningen er tilpasset G. A. Bulls bygning på en vellykket måte, men er ellers typisk for det arkitektoniske uttrykket rundt 1. verdenskrig.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare lokalstasjonsbygningen som et arkitektonisk og kulturhistorisk viktig bygg. Bygningen bevares som representativt bygg fra første del av vårt århundre som også utmerker seg ved den vellykkede tilpasningen til hovedbygningen.
Begrunnelse:	Lokalstasjonsbygningen utgjør en vellykket addisjon til hovedbygningen og er typisk for det arkitektoniske uttrykket rundt 1. verdenskrig. Hovedtrekk ved denne arkitekturen er den bevisste bruken av 1700-tallets arkitektoniske former og detaljer. Især er bruken av rundbuemotivert på vinduer og dører i 1. etasje samt pussbruk og fargesetting utgjør fellestrekk og slektskap med hovedbygningen.
Omfang:	Fredningen omfatter lokalstasjonsbygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Bygningens fasade mot Rådhusplassen, 2004. Opphavsrett: Statsbygg.